

Nr 121.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående viss ändring i reglementet för statens pensionsanstalt m. m.; given Stockholms slott den 27 februari 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler uppkomna frågor om viss ändring i reglementet för statens pensionsanstalt m. m. och anför därvid:

Före distriktsveterinärväsendets förstatligande med ingången av år 1934 voro samtliga distriktsveterinärer delaktiga i statens pensionsanstalt. I samband med distriktsveterinärväsendets övertagande av staten bestämdes i fråga om de distriktsveterinärer, vilka då övergingo i statens tjänst, att de i pensionshänseende skulle fortfarande tillhöra statens pensionsanstalt samt att landstingen alltjämt skulle erlägga huvudmannaavgift, så länge befattningshavaren ej överginge till befattning inom annat landstingsområde. Det ansågs nämligen icke höra ifrågakomma, att staten skulle övertaga hela pensionskostnaden för ifrågavarande distriktsveterinärer. Distriktsveterinär, som kom-

me att utnämnas efter utgången av år 1933, skulle däremot liksom civila tjänst innehavare i allmänhet vara underkastad civila pensionslagen och för familjepension tillhöra civilstatens änke- och pupillkassa. Sedermera ha de distriktsveterinärer, vilka utnämnts efter ingången av år 1934, överförts till civila tjänstepensionsreglementet och allmänna familjepensionsreglementet.

I sitt den 14 mars 1941 dagtecknade betänkande med förslag till allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen (SOU 1941:10, sid. 59) förordade 1938 års pensionssakkunniga en viss höjning av pensionsunderlagen för distriktsveterinärerna och tillstyrkte, att de i de nya pensionsreglementena likställdes med tjänstemän i lönegraden A 21. En omreglering av tjänste- och familjepensionsförhållandena för distriktsveterinärer i överensstämmelse härmed syntes böra gälla icke blott för de befattningshavare, vilka lydde under de statliga pensionsreglementena. Även de distriktsveterinärer, vilka alltjämt tillhörde statens pensionsanstalt, syntes böra erhålla en med övriga distriktsveterinärer i möjligaste mån likvärdig ställning. Att upprätthålla en särskilt i familjepensionshänseende avsevärd skillnad mellan dessa båda kategorier av befattningshavare i samma anställning, syntes icke vara tillfredsställande. Anledningen till att vissa distriktsveterinärer fått kvarstå i pensionsanstalten hade varit, att landstingens medverkan såsom huvudmän ansetts böra bibehållas även efter förstatligandet, men detta förhållande borde icke medföra en i sak olikartad behandling av tjänstemännen. Till de ändringar i statens pensionsanstalts reglemente, som bleve erforderliga i anledning av vad sålunda förordats, syntes förslag böra uppgöras av pensionsanstalten. De sakkunniga ville slutligen framhålla, att en omreglering av distriktsveterinärernas pensionsförhållanden i enlighet med vad de sakkunniga tillstyrkt icke borde medföra någon ändring i beloppen av landstingens nuvarande huvudmannavgifter för befattningshavare med delaktighet i statens pensionsanstalt.

Statskontoret tillstyrkte i utlåtande över pensionssakkunnigas betänkande förslaget om förbättring av distriktsveterinärernas ställning i pensionshänseende. Ämbetsverket anförde därvid följande:

Statskontoret delar de sakkunnigas uppfattning, att den föreslagna pensionsregleringen för distriktsveterinärer bör omfatta även distriktsveterinärer, som åtnjuta pensionsrätt enligt reglementet för statens pensionsanstalt. En fullt likvärdig dylik reglering för dessa befattningshavare torde emellertid svårigen kunna åstadkommas genom ändring av anstaltens reglemente med hänsyn till de väsentliga skiljaktigheter i pensioneringsgrunderna, som å ena sidan gälla enligt nämnda reglemente och å andra sidan skulle följa enligt de nu föreslagna pensionsreglementena. Statskontoret vill därför förorda, att frågan löses genom att de nu till pensionsanstalten anslutna distriktsveterinärerna inordnas under de nya pensionsreglementena. Tillräckliga skäl för att vid en sådan anordning bibehålla de förutvarande huvudmännens avgiftsskyldighet torde enligt ämbetsverkets mening knappast föreligga. Härvid må erinras att överflyttning under senare år skett av personal från landstingens tjänst till statstjänst, utan att villkor uppställts vare sig om bibehållande av tidigare pensionsrätt för personalen eller om fortsatt avgiftsskyldighet för förutvarande huvudmän.

Beträffande de sakkunnigas förslag i nu förevarande avseende anförde *statens pensionsanstalt* i sitt utlåtande över pensions-sakkunnigas betänkande bland annat följande:

De grunder, på vilka pensionsanstaltens reglemente är byggt, skilja sig så väsentligt från grunderna för de av de sakkunniga föreslagna pensionsbestämmelserna, att det svårligen låter sig göra att genom ändringar i sagda reglemente i tillfredsställande omfattning bereda i pensionsanstalten delaktig distriktsveterinär en med övriga distriktsveterinärer likvärdig ställning i pensionshänseende. Härför torde enligt anstaltens mening krävas, att ifrågavarande distriktsveterinärer inordnas i de nya reglementena. Pensionsanstalten vill för sin del förordna att så sker.

Bortsett från landstingsavgifterna, torde de av ett sådant inordnande föranledda statliga merkostnaderna för pensioneringen kunna antagas bli av ungefär samma storleksordning som de merkostnader förenämnda ändringar i pensionsanstaltens reglemente skulle förorsaka.

Vad de landstingen nu åliggande huvudmannaavgifterna beträffar vill pensionsanstalten ifrågasätta att de få upphöra, därest de pensionsanstalten tillhörande distriktsveterinärerna inordnas under samma pensionsreglementen, som eljest skulle komma att gälla för alla statsanställda veterinärer med pensionsrätt. Inordnandet torde emellertid icke i och för sig utgöra hinder för avgiftspliktens fortsatta fullgörande. Befinnes landstingens avgiftsplikt alltså jämt böra bestå — summan av avgiftsbeloppen, vilken årligen avtager, utgjorde för år 1940 omkring 24,600 kronor — torde avgifterna dock lämpligen böra inlevereras till statskontoret i stället för såsom nu till *statens pensionsanstalt*.

Pensionsanstalten framhöll vidare, att för reglering av pensionsförhållandena för de anstalten nu tillhörande distriktsveterinärerna erfordrades vissa ändringar i reglementet för pensionsanstalten. Sålunda borde föreskrivas, att mom. 4 av övergångsstadgandena till kapitel V skulle äga tillämpning allenast för det fall, att allmänna tjänstepensionsreglementet (på grund av gjord anmälan) icke vore tillämpligt å befattningshavaren, varjämte till nämnda övergångsstadganden syntes böra fogas ett nytt moment av förslagsvis följande lydelse:

»För distriktsveterinär, som under tiden den 1 juli 1939—den 30 juni 1941 avgått ur tjänst med rätt till genast börjande tjänstepension och som kvarlever efter sistnämnda dag skall, såvitt angår tid från och med den 1 juli 1941, gälla

att tjänstepensionen skall bestämmas och utgå i enlighet med föreskrifterna i allmänna tjänstepensionsreglementet

samt att den hans efterlevande från *statens pensionsanstalt* tillkommande pensionen skall bestämmas och utgå i enlighet med föreskrifterna i allmänna familjepensionsreglementet.»

Enligt allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena den 30 december 1941 (nr 1008 och 1009), vilka träda i kraft den 1 juli 1942, hava distriktsveterinärerna likställts med tjänstemän i lönegraden A 21, varjämte de distriktsveterinärer, som nu åtnjuta pensionsrätt i *statens pensionsanstalt*, inordnats under reglementena. I samband härmed upphör de förutvarande huvudmännens avgiftsskyldighet. Vid reglementenas tillkomst förutsattes, att frågan om de ändringar i reglementet för *statens pensionsanstalt*, som på-

kallades av de nya föreskrifterna om distriktsveterinärernas pensionsförmåner, skulle föreläggas 1942 års riksdag.

I sistnämnda hänseende torde till en början i enlighet med statens pensionsanstalts förslag böra föreskrivas, att mom. 4 av övergångsstadgandena till kapitel V i anstaltens reglemente skall äga tillämpning allenast för det fall, att allmänna tjänstepensionsreglementet på grund av gjord anmälan icke är tillämpligt å befattningshavaren.

Vidare synes böra beaktas det förhållandet, att de nya pensionsreglementena enligt statsmakternas beslut skola, såvitt angår tid från och med den 1 juli 1942, äga tillämpning jämväl å de tjänstemän, som blivit underkastade de 1939 eller 1940 utfärdade nya avlöningsförfattningarna — civila och militära avlöningsreglementena samt icke-ordinariereglementena ävensom manskapsavlöningsreglementet — men avgått ur tjänst med rätt till pension före pensionsregleringens ikraftträdande. Det synes mig skäligt, att en motsvarande anordning genomföres beträffande distriktsveterinär, som under tiden 1 juli 1939—30 juni 1942 avgått ur tjänst med rätt till genast börjande tjänstepension och som kvarlever efter sistnämnda dag. I anslutning till pensionsanstalts förslag vill jag förorda, att för sådan distriktsveterinär skall, såvitt angår tid från och med den 1 juli 1942, gälla att tjänstepensionen skall bestämmas och utgå i enlighet med föreskrifterna i allmänna tjänstepensionsreglementet samt att den hans efterlevande från statens pensionsanstalt tillkommande pensionen skall bestämmas och utgå i enlighet med föreskrifterna i allmänna familjepensionsreglementet.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t, att sedan riksdagen fattat beslut i ärendet, vidtaga de erforderliga ändringarna i pensionsanstalts reglemente, vilka böra träda i kraft den 1 juli 1942.

I detta sammanhang får jag vidare anmäla frågan om de höjda pensionsunderlagens inverkan på vissa äldre tjänstepensioner.

Statens pensionsanstalt har i sitt förut omförmälda utlåtande över 1938 års pensionskommittés betänkande framhållit, att den av de sakkunniga föreslagna höjningen av pensionsunderlagsnivån syntes medföra, att för pensionär, som pensionerats i befattning, för vilken nyreglerat pensionsunderlag ännu icke blivit fastställt, förhöjning II enligt nu gällande föreskrifter i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) skulle, därest allmänna tjänstepensionsreglementet framdeles bleve å befattningshavaren tillämpligt, komma att bliva högre än för andra pensionärer, pensionerade i motsvarande befattningar. Med hänsyn härtill syntes en översyn av de i § 4 i berörda kungörelse meddelade föreskrifterna påkallad.

I anledning av pensionsanstalts uttalande får jag till en början erinra, att i samband med de av 1939 års lagtima riksdag beslutade höjningarna av tjänstepensionsunderlagen för kvinnliga befattningshavare samt för vissa militära beställningshavare utfärdats en tillämpningsföreskrift till förenämnda kungörelse av innehåll att med nyreglerat pensionsunderlag, varom i kungörelsen förmåles, skall, såvitt gäller pensionsunderlag enligt civila eller mi-

litära tjänstepensionsreglementet, avses det pensionsunderlag, som anges i respektive tjänstepensionsreglemente enligt dess omedelbart före den 1 juli 1939 gällande lydelse. Bestämmelser härom ha intagits i kungörelsen den 22 juni 1939 (nr 383).

Pensionsanstalten åsyftar med sitt förut återgivna uttalande det fallet, att en befattning, för vilken nyreglerat pensionsunderlag ännu icke blivit fastställt, framdeles kan bliva underkastad bestämmelserna i allmänna tjänstepensionsreglementet. Då en anknytning till de före den 1 juli 1939 gällande tjänstepensionsunderlagen alltjämt torde böra upprätthållas för de äldre tjänstepensionerna, synes för det av pensionsanstalten åsyftade fallet böra föreskrivas, att med nyreglerat pensionsunderlag enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) skall, i stället för det enligt allmänna tjänstepensionsreglementet för befattningen gällande pensionsunderlaget, avses det pensionsunderlag, som för motsvarande lönegrad anges i civila eller militära tjänstepensionsreglementet enligt dess omedelbart före den 1 juli 1939 gällande lydelse.

En föreskrift om begränsning till de före den 1 juli 1939 gällande tjänstepensionsunderlagen synes emellertid erforderlig jämväl för det fall, att nyreglerat pensionsunderlag finnes fastställt för en befattning redan före den 1 juli 1942, då allmänna tjänstepensionsreglementet träder i kraft. Bestämmelser härutinnan finnas visserligen för närvarande intagna i kungörelsen den 22 juni 1939 (nr 383), men dessa stadganden torde på grund av sin avfattning komma att upphöra att gälla vid ikraftträdandet av allmänna tjänstepensionsreglementet. Med hänsyn härtill bör en komplettering ske i förevarande avseende, vilken dock är av rent formell natur.

Jag förordar, att riksdagens bemyndigande inhämtas att i nu berörda hänseenden utfärda erforderliga föreskrifter.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående förordats,

a) meddela erforderliga bestämmelser om ändring i reglementet för statens pensionsanstalt samt

b) utfärda vissa föreskrifter angående tillämpningen av kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sune Wisén.